

HaV@eduskunta.fi

Asia: U 108/2022 vp

Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän/Maahanmuuttoviraston lausunto: Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi ihmiskaupan ehkäisemisestä ja torjumisesta sekä ihmiskaupan uhrien suojelemisesta annetun direktiivin 2011/36/EU muuttamisesta

Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä ja sen emo-organisaatio Maahanmuuttovirasto kiittävät mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa.

Lausunnossa keskitytään ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän toimintaan liittyviin direktiivimuutosehdotuksiin. Asiassa on tätä lausuntoa varten kuultu myös Maahanmuuttoviraston oikeuspalvelua, koska lausuntoa on pyydetty sekä auttamisjärjestelmältä että Maahanmuuttovirastolta. Maahanmuuttoviraston lupaprosessin näkökulmasta asiassa ei ole erityistä lausuttavaa, sillä muutosehdotukset eivät koske lupaprosessia.

Esillä on ehdotus direktiivin 2 artiklan 3 kohdan muuttamisesta niin, että hyväksikäytön muotona eli ihmiskaupan tarkoituksina mainittaisiin nimenomaisesti pakkoavioliitto ja laitton lapseksiottaminen. Kuten U-kirjelmässä todetaan, ihmiskaupan vastaisen direktiivin johdantokappaleen 11 mukaan kohta jo nykyisin kattaa edellä esitetyt hyväksikäyttötarkoitukset siltä osin kuin ne täyttävät ihmiskaupan tunnusmerkistön eikä ehdotettu muutos direktiivin 2 artiklan 3 kohtaan selvästi edellytä myöskään Suomen rikoslain muuttamista. Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä huomioi toiminnassaan ja auttamisjärjestelmään ottamista koskevassa päätösharkinnassaan sen, miten ihmiskauppa määritellään kansallisesti (rikoslaki) ja kansainvälisesti (kv-sopimukset). Auttamisjärjestelmä huomioi jo nykyisellään pakkoavioliiton ja laittoman lapseksi ottamisen ihmiskaupan mahdollisina muotoina ja siten niiden kohteeksi joutuneilla on mahdollisuus auttamisjärjestelmän asiakkuuteen nykyiselläänkin. Samoin Maahanmuuttovirasto huomioi lupaharkinnassaan nämä ihmiskaupan mahdollisina muotoina sekä ohjaa uhriksi joutuneita auttamisjärjestelmään. Lakimuutoksen 1294/2022 myötä lupaprosessissa ei enää tapahdu lakiin perustuvaa varsinaista tunnistamista. Tästä huolimatta lupaprosessissa kuitenkin tunnistetaan aiempaan tapaan ihmiskaupan uhreja ja huomioidaan mahdollinen uhriksi joutuminen osana

päätösharkintaa. Valtioneuvoston kirjelmässä onkin kohdassa 4.1.4. tarkemmin kuvattu edellä esitettyä lakimuutosta.

Ihmiskaupan uhrien auttamista ja tukemista koskeva direktiivin 11 artiklan 4 kohta esitetään korvattavaksi muutetulla kohdalla, jonka mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet perustaakseen laeilla, asetuksilla tai hallinnollisilla määräyksillä kansalliset ohjausmekanismit, joiden tarkoituksena on uhrien tunnistaminen varhaisessa vaiheessa, auttaminen ja tukeminen, ja nimetäkseen uhrien ohjaamista hoitava kansallinen keskuspiiste. Ehdotuksessa näyttää jossain määrin jäävän epäselväksi se, mikä tämä nyt direktiiviehdotuksessa perustettavaksi ehdotettu kansallinen ohjausmekanismi olisi ja erityisesti, missä määrin se poikkeaa jo olemassa olevasta sääntelystä. Muutettavaksi ehdotettu kohta kun jo velvoittaa jäsenvaltiot luomaan tarkoituksenmukaiset mekanismit uhrien tunnistamiseksi varhaisessa vaiheessa sekä heidän auttamisekseen ja tukemisekseen yhteistyössä alan tukijärjestöjen kanssa. Auttamisjärjestelmä yhtyy kirjelmässä esitettyyn näkemykseen siitä, että Suomessa on jo keskeisesti direktiivin nykyisen kohdan edellyttämät tunnistamista ja auttamista koskevat mekanismit ottaen huomioon ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmää koskevat ns. vastaanottolain säädökset auttamisjärjestelmästä, sen tehtävistä, auttamistoimista ja niiden järjestämisvastuusta sekä auttamisjärjestelmään ohjaamisesta.

Auttamisjärjestelmä katsoo myös, että se vastaa tosiasiallisesti ainakin merkittävältä osin jo nyt ehdotettua uhrien ohjaamista hoitavaa kansallista keskuspiistettä. Siten näyttää tässä kohdin siltä, etteivät ehdotetut muutokset edellytä kansallisesti muutoksia auttamisjärjestelmää säätävään lainsäädäntöön, ihmiskaupan uhrien auttamisen rakenteisiin tai uusien viranomaisten perustamista. Kansalliset tarpeet ovat kuitenkin riippuvaisia siitä, miten komission ehdotus muutoksista koskien kansallista ohjausmekanismia ja keskuspiistettä mahdollisesti täsmentyvät. Olisi tärkeää, etteivät muutokset aiheuta ylimääräistä hallinnollista takkaa kansallisesti.

Johtaja

Antti Jäppinen

Apulaisjohtaja

Katri Lyijynen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä.
Maahanmuuttovirasto 23.02.2023 klo 10:49. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Eduskunnan hallintovaliokunta